

Kantoniemen matalikon ruoppaus

Kunnanhallitus 03.11.2025 § 248

531/10.03.01.04.00/2025

Taustaa

Liperin Kirkkolahden veneilysatamaan johtava väylä alkaa Oriveden Ukonselältä. Orivedeltä on lyhyet yhteydet niin Pyhäselälle kuin valtakunnallisesti tunnetulle maisemareitille, Heinäveden reitille. Väylä kulkee etelä-pohjoissuunnassa Siikasaaren ja Niinikkosaaren välistä Liperin Kirkkolahdelle. Väylän eteläosan kulkusyvyys on veneilykartoissa 2,4 m ja pohjoisosan Kantoniemestä pohjoiseen 1,2 m (4,5 kilometriä). Todellinen väylän kulkusyvyys on loppuosasta kuitenkin 2,4 metriä lukuun ottamatta 200 metrin matkaa Kantoniemen matalikon kohdalla. Väylä kuuluu väyläluokkaan VL5: paikallisveneväylä ja sen omistaa Väylävirasto. Väylä on merkitty kelluvilla turvalaitteilla ja kummeleilla.

Maakuntakaavassa Kirkkolahden satama-alue on merkitty luokkaan LS1 (henkilöliikenteen satamaverkosto) ja sinne johtava laivaväylä merkinnällä, jossa väylän tavoitesyvyys on $\geq 2,4$ m.

Kantoniemen matalikon nykyisen väyläosan kulkusyvyys tulisi kasvattaa 1,2 metristä 2,4 metriin. Kantonimen tämänhetkinen syvyys (mataluus) on esteenä isompien veneiden kulkemiselle Liperin Kirkkolahdelle, jossa sijaitsee Liperin kirkonkylän vierasvenesatama. Jotta väylä saadaan avatuksi myös suuremmille aluksille, on sitä ruopattava Kantoniemen matalikon osalta. Lisäksi, jotta satama voisi palvella parhaiten matkailutarkoitusta, on veneilykarttojen syväysmerkintään saatava muutos.

Väylän syventäminen tukee monin tavoin kunnan kehittämistavoitteita ja auttaisi nostamaan Kirkkolahden yhdeksi merkittävistä Pohjois-Saimaan vierasvenesatamista ja samalla houkuttelevaksi matkailualueeksi. Tällä hetkellä se, että isommilla veneillä ei pääse Liperiin rajoittaa matkailuliiketoiminnan kasvua. Tarpeeksi syvä reitti mahdollistaisi sekä itsenäisten matkailijoiden että risteilyliiketoimintaan liittyvän matkailijamäärien merkittävän lisääntymisen. Se toisi lisää elinvoimaa ja työpaikkoja paitsi itse satamaan myös sataman ympäristössä toimiviin muihin yrityksiin.

Kirkkolahden viime vuosien kehittäminen

Liperin kunta on kehittänyt pitkäjänteisesti matkailuliiketoimintaa ja erityisesti vesistömatkailuun mm. toteuttamalla useita kehittämishankkeita, kuten EU-rahoitteiset Kirkkolahden kehittämis- ja investointihankkeet 2021–2022 sekä Rääkkylän ja Heinäveden kanssa

yhteinen Pohjoisen Saimaan matkailun kehittämishanke 2023–2025. Hankkeilla on kehitetty alueen satamia, luotu uusia matkailureittejä esimerkiksi polkupyörä- ja vesistömatkailijoille ja parannettu yritysten toimintaedellytyksiä. Kirkkolahti-Myllynranta alue on kehittymässä matkailu- ja vesistöpalveluyrittäjien, matkailijoiden, vapaa-ajan asukkaiden ja kuntalaisten yhteiseksi, ympärivuotiseksi kohtaamispaikaksi, jossa toimii useita matkailupalveluja tarjoavia yrityksiä ja myös kokonaan uuden yritystoiminnan edellytykset ovat hyvät.

Kirkkolahden satamanalueella on tällä hetkellä 5 eri kokoista venelaituria, joiden kokonaisvenekapasiteetti on 85 venepaikkaa ja joista vierasvenekapasiteetti on 20–25 venettä. Lisäksi kunnan omistamalla ns. laguunin alueella on 20 rantapaikkaa pienemmille veneille. Satamassa on lisäksi kaksi eri kokoista veneiden laskupaikkaa, joihin toiseen sisältyy erillinen laituri ja jotka ovat erittäin vilkkaassa käytössä koko sulan veden ajan.

Satamaan on valmistunut vuonna 2023 uusi palvelurakennus, jossa on muun muassa vuokrattava kokoustila ja sauna sekä palvelut veneilijöille (pyykitupa, pesutilat). Tilat ovat vierasveneilijöiden lisäksi myös muiden kuntalaisten ja esimerkiksi avantouimareiden käytössä. Palvelurakennuksen yhteyteen valmistui kesällä 2025 monitoimilaituri. Sekä palvelurakennus että monitoimilaituri ovat esteettömiä huomioiden myös alati kasvavan seniorimatkailun ja apuvälinein liikkuvat matkailijat. Alueen esteettömyys on herättänyt kiinnostusta myös kansainvälisissä matkanjärjestäjissä.

Myös vierasveneyöpymisiä on Liperin satamassa merkittävästi. Kun reitti saadaan ruopattua, syväys riittäväksi ja merkittyä oikein merikarttoihin, on yöpymismäärä mahdollisuus kasvattaa moninkertaisiksi.

Maakuntakaavassa on huomioitu Vuoksen vesistöalueen lukuisat erityispiirteet ja vesimatkailua ja veneilyä palvelevan palveluverkoston luominen alueelle, ja näihin ruoppaushanke sitoutuu vahvasti. Maakuntakaavaan liittyvä kehittämissuositus on, että vesistöaluetta tulee kehittää monipuolisena asumisen, elinkeinotoiminnan, vapaa-ajan ja vesiliikenteen alueena, jonka käytössä tulee ottaa huomioon alueen erityiset rantaluonnon, maiseman ja kulttuuriperinnön ominaispiirteet ja Saimaan norpan elinolosuhteiden säilyminen. Alusliikenteelle tulee luoda ympärivuotisen alusliikenteen olosuhteet. Liperin Kirkkolahti voisi jatkossa toimia yhtenä Pohjoisen Saimaan Lakeland-alueen keskussatamana.

Kunnan lisäksi myös liperiläiset yrittäjät ovat itse panostaneet vesistömatkailuun ja esimerkiksi Saariston puoti on käynnistänyt risteilytoiminnan Pyhäselällä aina Joensuuhun asti, ensin

kokeiluluontoisesti kesällä 2024 ja säännöllisin vuoroin kesällä 2025. Väylän syventäminen mahdollistaisi näille ja muille risteilyille uuden suunnan Pyhäselän selkien lisäksi. Kesä- ja tapahtumaravintola Summer on laajentanut tarjontaansa Kirkkolahden sataman rantamakasiinirakennuksessa, ja alueesta on muodostunut paikka monelle kesätapahtumalle.

Väylällä on merkitystä myös muulle elinkeinotoiminnalle, sillä Liperissä toimii esimerkiksi kaksi suurta veneiden talvisäilytykseen ja huoltoon erikoistunutta yritystä (Mattilan Marine Oy ja Kopola Varastointipalvelut Ay). Myös näiden yritysten liiketoimintaa helpottaisi, jos veneet voitaisiin nostaa muiden rantapaikkojen sijaan ylös Kirkkolahden satamassa, jossa on siihen soveltuvaa infraa, mutta jonne isommat veneet eivät matalikon vuoksi pääse.

Tähän mennessä tehtyjä toimenpiteitä

2019:

- Kantoniemen matalikon haastavuuden tunnistaminen.
- Liperin kunnan toimeksiannosta Meritaito Oy (nykyinen Arcadia) teki ruoppausselvityksen ja laskelmat.

2021:

- Keskustelut Kantoniemen matalikon vaikutuksista yritysten ja muiden toimijoiden kanssa.
- Selvitetty eri mahdollisuuksia väylän ruoppaamiseen (sopivia rahoituslähteitä ei löytynyt).
- Väylän omistusasioita selvitetty yhdessä Väyläviraston kanssa.

2025:

- Pohjatutkimukset, Liperin kunnan toimeksiannosta huhtikuussa 2025.
- Tarkemmat keskustelut Väyläviraston kanssa elokuussa 2025.

Kustannukset

Meritaito Oy:n selvityksessä ruoppauskustannuksiksi arvioitiin 71 000–369 000 euroa riippuen maalajista. Keväällä 2025 tehtyjen pohjatutkimusten mukaan ruoppaus ei vaadi louhintaa, eli ruoppauskustannukset ovat lähempänä alarajaa. Suunnitteluun ja vesilain mukaisen lupahakemukseen laatimiseen on varattava 25 000–50 000 €, ruoppauskustannuksiin 100 000 €, väylän merkintäkustannuksiin 10 000 € ja valvontaan sekä muuhun hankeaikaiseen toimintaan 25 000–35 000 €. Kokonaisuutena kustannusten arvioidaan jäävän alle 200 000 euroon.

Aikataulullisesti suunnitteluun olisi varattava puoli vuotta, lupaprosessiin vuosi ja itse ruoppaustyöhön muutamia kuukausia. Riippuen päätösajankohdista sekä lupaehtojen mukaisesta ruoppausajankohdasta koko hankkeen kesto on yli kaksi vuotta aloituksesta Traficomın väyläpäätökseen syvyyden osalta uuden väylän käyttöönottoon.

Liperin kunta katsoo, että kyseessä on valtion omistama väylä, jonka ruoppaus maakuntakaavan mukaiseen minimisyvyyteen kuuluu valtion kustannettavaksi osana perusväylänpitoa. Liperin kunta on panostanut merkittävästi väylän päässä olevaan Kirkkolahden alueeseen tunnistaen vesistömatkailun potentiaalin. Liperin kunnan alueella on myös merkittävää veneilyyn ja veneiden säilytykseen liittyvää liiketoimintaa, jonka kehittämisedellytyksiä ruoppaus myös parantaisi. Kokonaisuutena kyse on alueen elinvoimasta ja jatkokehittämisen mahdollistamisesta. Perusteet väylän ruoppaamiselle ovat esimerkiksi viiden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna painavammat ja Kantoniemen matalikon negatiiviset vaikutukset alueen kehittymiselle aiempaa näkyvämmät.

Valmistelija	Kunnanjohtaja
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Liperin kunnanhallitus esittää Väylävirastolle, että se toteuttaa esittelytekstissä mainituin perustein Kantoniemen matalikon ruoppauksen siten, että väylän syvyys on koko matkalta minimissään 2,4 metriä.
Päätös	Liperin kunnanhallitus päätti esittää Väylävirastolle, että se toteuttaa esittelytekstissä mainituin perustein Kantoniemen matalikon ruoppauksen siten, että väylän syvyys on koko matkalta minimissään 2,4 metriä.
Ote Tiedoksi Lisätietoja	Väylävirasto Elinympäristöpalvelut Kunnanjohtaja p. 040 464 663